

**PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA
BROKERSKO-DILERSKOG DRUŠTVA
CONVEST a.d Novi Sad**

Novi Sad, 15.03.2017.

Na osnovu člana 163. Zakona o tržištu kapitala ("Sl. glasnik RS", br. 31/2011, 112/2015 i 108/2016), člana 15. Pravilnika o davanju saglasnosti na opšta akta investicionog društva, organizatora tržišta i Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti, člana 40. tačka 3. Statuta Brokersko dilerskog društva Convest a.d. Novi Sad, generalni direktor Brokersko-dilerskog društva Convest a.d. Novi Sad dana 15.03.2017. godine, donosi:

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA

BROKERSKO-DILERSKOG DRUŠTVA Convest a.d. Novi Sad

I PREDMET PRAVILA

Član 1.

Brokersko-dilersko društvo Convest a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: Društvo) ovim pravilima i procedurama uređuje naročito:

- 1) vrste poslova koje Društvo obavlja i uslovi i način njihovog obavljanja;
- 2) proceduru kategorizacije/razvrstavanja klijenata i promenu kategorije klijenata;
- 3) vrste naloga klijenata, način i uslovi prijema naloga;
- 4) politiku izvršenja naloga i poveravanje izvršenja naloga;
- 5) informacije koje se pružaju klijentima, a posebno informacije koje se pružaju malim klijentima;
- 6) sadržinu ugovora sa klijentom;
- 7) uslove pozajmljivanja finansijskih instrumenata;
- 8) međusobna prava i obaveze Društva i klijenata i ocena podobnosti finansijskih instrumenata i usluga za klijenta;
- 9) zaštitu imovine klijenata;
- 10) pravila poslovnog ponašanja prilikom pružanja investicionih usluga;
- 11) postupanje po pritužbama klijenata;
- 12) zabrana manipulacije na tržištu;
- 13) druga pitanja od značaja za rad Društva.

II ZNAČENJE POJMOVA

Član 2.

U ovim pravilima, u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (u daljem tekstu: Zakon) i aktima Komisije za hartije od vrednosti, pojedini pojmovi imaju sledeće značenje:

- 1) **Organizator tržišta** – lice koje upravlja, odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta, a organizator tržišta može biti i samo regulisano tržište;
- 2) **Beogradska berza a.d. Beograd** – pravno lice koje, na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti, upravlja odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme (MTP);
- 3) **Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti** (u daljem tekstu: Centralni registar) – pravno lice koje na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti obavlja poslove vođenja registra finansijskih instrumenata, kliringa i saldiranja transakcija sa finansijskim instrumentima i druge poslove u skladu sa Zakonom;
- 4) **Investiciono društvo** – brokersko-dilersko društvo, odnosno ovlašćena banka;
- 5) **Relevantno lice** – lice sa vlasničkim učešćem u Društvu, na rukovodećoj poziciji u Društvu (direktori), zaposleno lice i svako drugo fizičko lice koje je angažovano od strane Društva za pružanje usluga iz njegove nadležnosti;
- 6) **Lična transakcija** – transakcija sa finansijskim instrumentom koju izvrši relevantno lice delujući van delokruga aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice ili koja je izvršena za račun relevantnog lica, lica sa kojim je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano u smislu Zakona ili lica čiji je odnos sa relevantnim licem takve prirode da relevantno lice ima neposredan ili posredan materijalni interes od rezultata transakcije, a koji nije provizija ili naknada za izvršenje transakcije;

7) **finansijski instrumenti** su:

- (1) prenosive hartije od vrednosti - sve vrste hartija od vrednosti kojima se može trgovati na tržištu kapitala, izuzev instrumenata plaćanja, i to: akcije i depozitne potvrde koje se odnose na akcije, obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i depozitne potvrde koje se odnose na navedene hartije i druge hartije od vrednosti u skladu sa Zakonom;
- (2) instrumenti tržišta novca: trezorski, blagajnički i komercijalni zapisi i sertifikati o depozitu, izuzev instrumenata plaćanja;
- (3) jedinice institucija kolektivnog investiranja;
- (4) opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti definisani Zakonom;

8) **Transakcije kojima se finansiraju hartije od vrednosti** – transakcije pozajmljivanja finansijskih instrumenata, repo ugovori ili obrnuti repo ugovori, ili druge transakcije koje uključuju kupovinu hartija od vrednosti i njihovu ponovnu prodaju ili prodaju hartija od vrednosti i njihovu ponovnu kupovinu;

9) **Klijent** – pravno ili fizičko lice kojem Društvo pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu, kao i lice koje može postati klijent Društva (potencijalni klijent);

10) **Ovlašćeni zastupnik klijenta** – pravna ili fizička osoba ovlašćena za zastupanje klijenta na osnovu zakona i statuta (zakonski, statutarni zastupnici) ili drugog akta pravnog lica, akta nadležnog državnog organa ili na osnovu ovlašćenja klijenta (punomoć);

11) **Regulisano tržište** – multilateralni sistem koji organizuje, odnosno kojim upravlja organizator tržišta i koji omogućava i olakšava spajanje interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima i na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje po njegovim pravilima u sistemu, ima dozvolu i redovno posluje u skladu sa Zakonom;

12) **Multilateralna trgovačka platforma (MTP)** – multilateralni sistem koji organizuje, odnosno kojim upravlja organizator tržišta ili investiciono društvo i koji omogućava i olakšava spajanje interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima i na način koji dovodi do zaključenja ugovora, u skladu sa Zakonom;

13) **OTC tržište** – sekundarno tržište za trgovanje finansijskim instrumentima koje ne mora da ima organizatora tržišta i čiji sistem trgovanja, podrazumeva pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije;

14) **Izvršenje naloga** za račun klijenta podrazumeva aktivnosti u vezi sa zaključenjem ugovora za kupovinu ili prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata za račun klijenta;

15) **Mesto izvršavanja naloga** – regulisano tržište, multilateralna trgovačka platforma (MTP), druga slična tržišta u inostranstvu ili izvan tih tržišta (OTC tržište);

16) **Kliring i saldiranje transakcije** – postupak utvrđivanja međusobnih obaveza kupca i prodavca finansijskih instrumenata u svrhu razmene finansijskih instrumenata i novca (kliring) i realizacija transakcije kroz završni prenos finansijskih instrumenata i novca između kupca i prodavca (saldiranje);

17) **Politika izvršavanja naloga** – Pravilnik Društva kojim se, u skladu sa ovim pravilima, uređuju politike izvršenja naloga klijenata Društva, a posebno relevantni kriterijumi, postupci i mesta izvršenja naloga radi najpovoljnijeg ishoda za klijenta;

18) **Politika upravljanja sukobima interesa** - Pravilnik Društva kojim se, u skladu sa ovim pravilima, uređuju politike upravljanja sukobom interesa između klijenata, sa jedne strane, i Društva i relevantnih lica Društva, sa druge strane, kao i klijenata međusobno;

19) **Informacije koje se pružaju malom klijentu** – dokument Društva na trajnom mediju, kao sastavni deo ovih pravila, u kojem se malom klijentu, pre zaključenja ugovora sa Društvom o pružanju investicionih i/ili dodatnih usluga, daju informacije u vezi sa Društvom, finansijskim instrumentima, zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, naknadama i troškovima u skladu sa Zakonom, aktom Komisije za hartije od vrednosti i ovim pravilima;

20) **Insajderske informacije** su informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu javno objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenih finansijskih instrumenata. Značajan uticaj postoji ako bi razumni ulagač verovatno uzeo u obzir takvu informaciju kao deo osnove za donošenje svojih investicionih odluka.

21) **Trajni medij** – papir ili sredstvo koje omogućava čuvanje podataka u digitalnom formatu (CD, internet bankarstvo, elektronska pošta pod određenim uslovima i dr.) na takav način da su pristup, obrada i potpunost podataka obezbeđeni najmanje do roka propisanog relevantnim propisima.

III POSLOVI DRUŠTVA

1. Vrste poslova koje Društvo obavlja

Član 3.

Pretežna delatnost Društva je:

6612 – brokerski poslovi sa hartijama od vrednosti i berzanskom robom.

U okviru pretežne delatnosti Društvo obavlja investicione usluge i aktivnosti koje se odnose na sve finansijske instrumente, u skladu sa odredbom člana 2. tačka 8. Zakona, i to:

- 1) prijem i prenos naloga koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata;
- 2) izvršenje naloga za račun klijenta;
- 3) usluge u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.

Društvo je ovlašćeno da obavlja, pored usluga iz stava 1. ovog člana, i sledeće dodatne usluge u skladu sa odredbom člana 2. tačka 9. Zakona:

- 1) čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući čuvanje instrumenata i sa tim povezane usluge, kao što je administriranje novčanim sredstvima i kolateralom;
- 2) odobravanje zajmova investitorima, kako bi mogli da izvrše transakcije jednim ili više finansijskih instrumenata, kada je društvo zajmodavac uključeno u transakciju;
- 3) saveti društvima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima;;
- 4) istraživanje i finansijska analiza u oblasti investiranja ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- 5) investicione usluge i aktivnosti, kao i dopunske usluge koje se odnose na osnov izvedenog finansijskog instrumenta iz člana 2. tačke 1. podtač.5.,6.,7. i 10. Zakona, a u vezi sa pružanjem investicionih usluga i aktivnosti, kao i dopunskih usluga.

2. Uslovi i način obavljanja poslova

Član 4.

Društvo pruža investicione i dodatne usluge klijentima, na osnovu dozvole za rad izdate od strane Komisije za hartije od vrednosti, broj 5/0-03-1956/6-12 od 02.07.2012. godine i dozvole za proširenje delatnosti broj 5/0-23-663/5-17 od 11.04.2017.godine.

Poslovni odnos u pružanju usluga iz stava 1. ovog člana između Društva i klijenata uspostavlja se na osnovu zaključenog pisanog ugovora, u skladu sa Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim pravilima.

Član 5.

Društvo je dužno da klijentima omogućiti uvid u ova pravila i Pravilnik o tarifama i njihove izmene:

- 1) u poslovnim prostorijama u kojima obavlja rad sa klijentima;
- 2) objavljivanjem na internet stranici Društva na adresi: www.convest.rs

Društvo je dužno da klijentima omogućiti uvid u izmene akata iz stava 1. ovog člana u roku od sedam dana pre početka primene tih izmena.

Odredba stava 1. i 2. ovog člana odnosi se i na investiciono društvo kome Društvo u ime i za račun svojih klijenata, poverava vršenje određenih poslova.

Podaci o klijentu

Član 6.

Klijent je dužan da, pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Društvom, preda Društvu sledeću dokumentaciju u fotokopiji, a original da pruži Društvu na uvid i to:

1) fizičko lice – rezident:

- (1) ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu preko koje se može izvršiti identifikacija klijenta;
- (2) ugovor ili karticu o otvorenom novčanom računu kod banke - člana Centralnog registra i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren preko drugog depozitara);

- (3) podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona - fiksnog i mobilnog, e-mail adresa);
- 2) **fizičko lice – nerezident:**
- (1) pasoš ili drugi identifikacioni dokument;
  - (2) potvrdu o poreskom identifikacionom broju (PIB);
  - (3) ugovor o otvorenom nerezidentnom dinarskom računu i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog depozitara);
  - (4) podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, e- mail adresa).
3. **pravno lice – rezident:**
- (1) rešenje ili izvod iz registra privrednih društava ne stariji od tri meseca;
  - (2) OP obrazac (potpisi lica ovlašćenih za zastupanje);
  - (3) ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu preko koje se može izvršiti identifikacija ovlašćenog zastupnika;
  - (4) izjavu o stvarnom vlasniku pravnog lica potpisanu od strane člana/članova uprave;
  - (5) ugovor o otvorenom novčanom računu kod banke člana Centralnog registra i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog depozitara);
  - (6) podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, e-mail adresa).
4. **pravno lice – nerezident:**
- (1) izvod iz odgovarajućeg registra zemlje sedišta pravnog lica ne stariji od tri meseca sa prevodom na srpski jezik od strane ovlašćenog sudskog tumača;
  - (2) potvrdu o poreskom identifikacionom broju (PIB);
  - (3) listu ovlašćenih zastupnika sa spesimenom potpisa;
  - (4) izjavu o stvarnom vlasniku stranog pravnog lica potpisanu od strane lica zastupnika;
  - (5) ugovor o otvorenom nerezidentnom dinarskom računu kod banke - člana Centralnog registra i dokaz o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog depozitara);
  - (6) podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, e-mail adresa).

Klijent je dužan da pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Društvom, na zahtev Društva dostavi i dokumentaciju u skladu sa propisima koji regulišu sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugu neophodnu dokumentaciju za izvršenje posla.

Ukoliko klijent ne dostavi Društvu zahtevanu dokumentaciju, Društvo nije dužno da uspostavi poslovnu odnos sa klijentom.

Član 7.

Ovlašćeni zastupnik rezidentnog i nerezidentnog pravnog lica daje izjavu, pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću, o stvarnom vlasniku pravnog lica. U slučaju promene ovlašćenog zastupnika, pravno lice je dužno da dostavi novu izjavu u roku od 30 dana od dana registrovane promene.

Ukoliko klijenta zastupa punomoćnik, isti je dužan priložiti specijalnu punomoć overenu kod organa nadležnog za poslove overe.

Način komunikacije Društva i klijenta

Član 8.

Klijent i Društvo mogu komunicirati usmeno i pisanim putem na srpskom jeziku.

Društvo sa klijentima – stranim pravnim ili fizičkim licima može komunicirati na engleskom ili drugom stranom jeziku koji je predviđen ugovorom, pod uslovom da se ugovor, nalozi i druga neophodna dokumentacija koju klijent razmenjuje sa Društvom sastavljaju dvojezično.

Pisana komunikacija se odvija putem pošte, faksa, elektronske pošte, internet aplikacije ili u nekom drugom odgovarajućem elektronskom obliku.

Klijent i Društvo dužni su da se međusobno obaveštavaju o svakoj promeni adrese i drugih podataka za kontakt.

Član 9.

Kada Društvo pruža informacije klijentima elektronskim putem dužno je da obezbedi da su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) klijent je dostavio Društvu važeću elektronsku adresu;

- 2) klijent je odabrao takav način dostavljanja;
- 3) klijent je elektronskim putem obavešten o adresi internet stranice i mestu gde na istoj adresi može da pristupi relevantnim podacima;
- 4) informacije se redovno dostavljaju klijentu i neprekidno su dostupne.

IV PROCEDURE ZA KATEGORIZACIJU KLIJENATA

1. Procedure za kategorizaciju klijenata

Član 10.

Pre pružanja usluga klijentu, Društvo vrši kategorizaciju (razvrstavanje) klijenta u kategoriju:

- 1) profesionalnih ili
- 2) malih klijenata.

Društvo sprovodi kategorizaciju iz stava 1. ovog člana u skladu sa ovim pravilima, na osnovu informacija koje su mu dostupne u vezi sa klijentovim investicionim ciljevima, znanjem i iskustvom i finansijskom pozicijom.

Informacije iz stava 1. ovog člana Društvo pribavlja putem standardizovanog upitnika za klijenta na trajnom mediju, kao i na osnovu odgovarajuće dokumentacije koju mu dostavi klijent.

Član 11.

Profesionalni klijent je klijent koji poseduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima i koji ispunjava uslove propisane Zakonom.

Profesionalnim klijentom u vezi sa svim investicionim uslugama i aktivnostima i finansijskim instrumentima, smatraju se:

- 1) kreditne institucije, investiciona društva, druge finansijske institucije čije poslovanje je odobrio ili nadzire odgovarajući nadzorni organ, društva za osiguranje, institucije kolektivnog investiranja i njihova društva za upravljanje, penzijski fondovi i njihova društva za upravljanje, dileri produktnih berzi, kao i ostala lica koja nadzire nadležni organ;
- 2) pravna lica koja ispunjavaju najmanje dva od sledećih uslova:
  - ukupna imovina iznosi najmanje 20.000.000 evra;
  - godišnji poslovni prihod iznosi najmanje 40.000.000 evra;
  - sopstveni kapital u iznosu od najmanje 2.000.000 evra;
- 3) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna banka Srbije i centralne banke drugih država, međunarodne i nadnacionalne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i ostale slične međunarodne organizacije.

Mali klijent je svaki klijent Društva koji nije razvrstan u kategoriju profesionalnih klijenata.

Osim klijenata koji se smatraju profesionalnim klijentima, Društvo može kao profesionalne klijente tretirati i druga pravna i fizička lica, ukoliko isti to zahtevaju i ukoliko ispunjavaju potrebne kriterijume i postupke.

Član 12.

Društvo je dužno da svakog klijenta, putem trajnog medija obavesti o:

- 1) kategoriji u koju je klijent razvrstan;
- 2) nivou zaštite interesa koja će klijentu biti pružena;
  - o pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju, kao i o svim promenama zaštite klijenta koje proizilaze iz takve njegove odluke.

2. Promena kategorije klijenata

Član 13.

Kada Društvo utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, dužno je da preduzme odgovarajuće mere radi promene kategorije klijenata.

Profesionalni klijenti su dužni da Društvo blagovremeno obaveštavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promenu kategorije klijenta kod Društva.

Društvo može na zahtev klijenta:

- 1) profesionalnog klijenta razvrstati u kategoriju malih klijenata;
- 2) malog klijenta razvrstati u kategoriju profesionalnog klijenta pod uslovom da klijent ispunjava određene uslove.

3. Zahtev profesionalnog klijenta za promenu kategorije

Član 14.

Profesionalni klijent koji smatra da nije u stanju da pravilno proceni odnosno upravlja rizicima koji karakterišu određenu investiciju, može pisanim putem da zatraži od Društva viši nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument. U slučaju zahteva iz stava 1. ovog člana, Društvo i klijent su dužni da zaključe ugovor ili aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge odnosno transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent ne želi da bude u kategoriji profesionalnog klijenta.

4. Zahtev malog klijenta za promenu kategorije

Član 15.

Mali klijent koji želi da bude tretiran kao profesionalni klijent može pisanim putem da zatraži od Društva niži nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju iz stava 1. ovog člana Društvo je dužno da:

- 1) nedvosmislenim i pisanim putem upozori klijenta o smanjenju zaštite njegovih interesa i gubitku prava na obeštećenje iz Fonda za zaštitu investitora;
  - 2) proceni da li klijent poseduje dovoljno znanja i iskustva za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima;
  - 3) zaključi ugovor sa klijentom, odnosno aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge, transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent želi da bude tretiran kao profesionalni klijent ili da odbije da klijentu prizna status profesionalnog klijenta;
- Klijent je dužan da u posebnom dokumentu koji je odvojen od ugovora izjavi da je svestan posledica gubitka nivoa zaštite.

Član 16.

Procena Društva da mali klijent ispunjava uslove za razvrstavanje u profesionalnog klijenta podrazumeva da klijent ispunjava najmanje dva od sledećih uslova:

- 1) da je na finansijskom tržištu izvršio najmanje 10 transakcija po kvartalu u toku poslednje 2 godine u vrednosti od 50.000 evra po kvartalu;
- 2) da veličina klijentovog portfelja prelazi 500.000 evra u dinarskoj protivvrednosti;
- 3) da klijent radi ili je radio najmanje godinu dana u finansijskom sektoru na poslovima koji zahtevaju ulaganje u hartije od vrednosti.

Finansijskim tržištima iz stava 1. ovog člana smatraju se tržišta na kojima se trguje finansijskim instrumentima za koje klijent želi status profesionalnog investitora.

V NALOZI KLIJENATA

1. Bitni elementi naloga

Član 17.

Društvo prima samo one naloge klijenata koji sadrže podatke o bitnim elementima posla koji bi se prihvatom naloga trebao izvršiti i za koje se ne dovodi u sumnju da su upućeni od klijenta.

Bitnim se elementima naloga smatraju se:

- 1) lični podaci kojima se identifikuje klijent i njegov ovlašćeni zastupnik, a koji su istovetni sa podacima iz ugovora sa klijentom;
- 2) vrsta naloga prema prirodi transakcije (kupovina ili prodaja) odnosno priroda transakcije koju Društvo treba izvršiti;
- 3) vrsta i oznaka finansijskog instrumenta koji su predmet naloga (jedinствена identifikaciona oznaka finansijskog instrumenta, odnosno karakteristike ugovora u slučaju izvedenog finansijskog instrumenta);
- 4) količina finansijskog instrumenta;
- 5) cena finansijskog instrumenta i oznaka valute izražena jedinično kao cena po jednom finansijskom instrumentu ili izvedenom ugovoru bez provizije i obračunatih kamata;

- za akcije i izvedene ugovore u dinarima u celom broju, osim ukoliko nije drugačije određeno rešenjem organizatora tržišta o uključivanju akcija na tržište;
  - za obveznice i druge oblike sekjuritizovanoga duga u procentu od njihove nominalne vrednosti sa dva decimalna mesta, ili u apsolutnom odnosno indeksiranom apsolutnom iznosu;
- 6) dan, mesto i vreme prijema naloga;
- 7) rok do kojeg nalog važi;
- 8) proviziju Društva, organizatora tržišta, Centralnog registra i druge troškove transakcije;
- 9) potpis klijenta (za nalog ispostavljen u pisanom obliku), odnosno druga identifikacija klijenta kada je nalog ispostavljen telefonom ili elektronskim putem.

Ukoliko Društvo primi nejasan ili nepotpun nalog, ima pravo da traži izmenu ili dopunu naloga od klijenta, odnosno može odložiti postupanje po primljenom nalogu klijenta sve dok ne reši nejasnoće. Za sve podatke koji nisu navedeni u nalogu, a nisu određeni kao obavezni elementi naloga ili za podatke za koje je određeno da vrede podaci na tržištu, Društvo se rukovodi interesima klijenta, pri čemu Društvo ne garantuje da će izvršenjem takvog naloga postići najveću moguću zaštitu interesa ili korist za klijenta.

2. Vrste Naloga

Član 18.

Klijenti mogu ispostavljati Društvu sledeće vrste naloga za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata i to prema:

- 1) Vrsti transakcije: nalog za kupovinu ili nalog za prodaju finansijskih instrumenata;
  - 2) Ceni:
    - nalog sa limitiranom cenom - nalog koji se izvršava po ceni navedenoj u nalogu ili po ceni koja je za klijenta povoljnija;
    - tržišni nalog - nalog koji se izvršava po najpovoljnijoj mogućoj cijeni u trenutku pristizanja naloga na tržište i po vremenu trajanja može biti samo dnevni nalog;
  - 3) Vremenu trajanja:
    - dnevni nalog (prestaje da važi na kraju trgovačkog dana na tržištu na kojem je nalog ispostavljen),
    - nalog do dana (sa rokom trajanja od najduže 90 dana),
    - nalog do opoziva (mogućnost opoziva za celu ili za neizvršenu količinu koja je predmet kupovine/prodaje finansijskih instrumenata u periodu od 90 dana od dana ispostavljanja naloga).
- Pored osnovnih vrsta naloga iz stava 1. ovog člana, klijenti mogu Društvu ispostavljati i druge vrste naloga sa posebnim uslovima izvršenja predviđene aktima organizatora tržišta kao što su nalozi: sve ili ništa trenutno (fill or kill – FOK), sve ili delimično trenutno (immediate or cancel - IOC), nalog sa skrivenom ukupnom količinom (Iceberg), stop nalog, nalog za blok trgovanje, na otvaranju (at the open – ATO) na zatvaranju (at the close – ATC) i druge vrste naloga.
- Svaka izmena naloga u pogledu količine i cene finansijskih instrumenata od strane klijenta smatra se ispostavljanjem novog naloga Društvu.

3. Pokriće naloga

Član 19.

Radi izvršenja naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, klijent je dužan da Društvu stavi na raspolaganje:

- 1) kod kupovnog naloga - novčana sredstva potrebna za izvršenje naloga;
  - 2) kod prodajnog naloga - finansijske instrumente koji su predmet naloga.
- Ukoliko Društvo ne vodi za klijenta novčani račun odnosno račun finansijskih instrumenata, pod raspolaganjem novčanim sredstvima odnosno finansijskim instrumentima iz stava 1. ovog člana podrazumeva se potvrda društva koje za klijenta obavlja poslove depozitara novca odnosno finansijskih instrumenata.
- U skladu sa ugovorom zaključenim između klijenta i Društva, obaveze se mogu izvršiti i naknadno, ali najkasnije do datuma predviđenog za izvršenje naloga klijenta.

4. Način, mesto i uslovi prijema naloga

Mesto prijema naloga klijenata

Član 20.

Društvo može da prima naloge klijenata u:

- 1) sedištu Društva,

- 2) organizacionom delu ili filijali Društva, ukoliko je Društvo organizovalo delove ili filijale za prijem naloga,
- 3) poslovnim prostorijama ovlašćenog investicionog društva, ukoliko je Društvo zaključilo ugovor sa drugim investicionim društvom za prijem naloga (ovlašćeno investiciono društvo).

U slučaju iz stava 1. tačke 2. i 3. ovog člana nalog klijenta se smatra primljenim kada je primljen u sedištu Društva ili u njegovoj filijali odnosno organizacionom delu.

Prijem naloga preko ovlašćenog investicionog društva

Član 21.

Društvo može zaključiti ugovor sa ovlašćenim investicionim društvom za prijem naloga klijenata Društva samo pod uslovom da se takvim ugovorom:

- 1) ne uslovljava naplata naknada ili drugih troškova od klijenta u iznosu koji je viši od naknada koje bi klijent platio da je Društvo neposredno pružilo uslugu;
- 2) ne uzrokuju nepotrebni poslovni rizici;
- 3) ne ugrožava značajno kvalitet unutrašnje kontrole;
- 4) omogućava nadzor Komisiji za hartije od vrednosti.

Način prijema naloga klijenata

Član 22.

Društvo može da prima naloge klijenata:

- 1) neposredno,
- 2) telefonom,
- 3) telefaksom ili
- 4) elektronskim putem.

Društvo vrši prijem naloga telefonom, telefaksom ili elektronskim putem, ukoliko je to predviđeno ugovorom sa klijentom.

U slučaju prijema naloga telefonom, Društvo primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, kao što su uređaji za snimanje, radi obezbeđenja tačnosti i pouzdanosti evidencije naloga Društva.

Društvo može da vrši prijem naloga elektronskim putem preko zaštićenog internet servisa na način da obezbedi tačnost i pouzdanost evidencije naloga Društva.

Član 23.

Kada filijala koja nema status pravnog lica ili organizacioni deo Društva koji primaju nalog klijenta, a koji nemaju dozvolu za izvršenje naloga, dužni su da klijenta upoznaju:

- 1) da nemaju dozvolu za izvršenje naloga;
- 2) na rok u kojem će nalog stići u sedišta Društva na izvršenje;
- 3) da se nalog smatra primljenim po prijemu u sedišta Društva na izvršenje.

Obaveza upozorenja klijenta iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuje kada Društvo vrši prijem i prenos naloga na izvršenje drugom investicionom društvu.

5. Knjiga naloga

Član 24.

Društvo vodi knjigu naloga u koju se odmah po prijemu upisuju nalozi klijenata, uključujući naloge koji se prenose na izvršenje ovlašćenom investicionom društvu, izmene i opozivi naloga, sve ostale pojedinosti, uslovi i uputstva u vezi sa izvršenjem naloga, kao i podaci o izvršenju naloga.

Nalog klijenta smatra se primljenim upisom u knjigu naloga Društva.

Društvo vodi knjigu naloga u elektronskom obliku i u sadržaju koji je propisan aktom Komisije za hartije od vrednosti na način koji sprečava naknadnu izmenu unetih podataka.

6. Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga

Član 25.

Društvo je dužno da klijentu odmah, a najkasnije sledećeg radnog dana od dana prijema naloga, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- 1) vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- 2) prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga uz navođenje razloga odbijanja izvršenja.

7. Razlozi za odbijanje izvršenja naloga

Član 26.

Društvo je dužno da odbije izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju, i da o tome bez odlaganja obavesti Komisiju za hartije od vrednosti, ukoliko ima razloga za osnovanu sumnju da bi izvršenjem takvog naloga:

- 1) bile prekršene odredbe Zakona ili zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;
- 2) bilo učinjeno delo kažnjivo po zakonu kao krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

Prilikom utvrđivanja okolnosti iz stava 1. ovog člana, Društvo može koristiti sopstvene informacije, odnosno informacije koje dobije od svojih klijenata, osim ukoliko ima saznanja ili bi trebalo da ima saznanja da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Član 27.

Društvo može odbiti izvršenje:

- 1) naloga za kupovinu, ukoliko utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja tog naloga;
- 2) naloga za prodaju, ukoliko utvrdi da klijent na računu finansijskih instrumenata nema dovoljno instrumenata potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja naloga.

U slučaju iz stava 1. ovog člana Društvo nije dužno da odbije izvršenje naloga, ukoliko se nalog klijenta može izvršiti:

- 1) od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- 2) davanjem zajma klijentu od strane Društva, a na osnovu važećih propisa;
- 3) pozajmljivanjem finansijskih instrumenata u skladu sa ovim pravilima.

8. Izvršenje naloga

Mesta izvršenja naloga

Član 28.

Društvo, prilikom pružanja investicione usluge - kupovine/prodaje finansijskih instrumenata za račun klijenta, izvršava naloge klijenata na regulisanom tržištu, MTP ili OTC tržištu i na drugim odgovarajućim tržištima u inostranstvu u skladu sa ovim pravilima i Politikom izvršenja naloga klijenata Društa i pravilima tržišta na kojima se nalog klijenta izvršava.

Najpovoljnije izvršenje naloga

Član 29.

Društvo je dužno da u postupku pružanja usluga izvršenja naloga za račun klijenta, ustanovi mere i sisteme za brzo, pošteno i efikasno izvršenje naloga klijenata, u odnosu na naloge ostalih klijenata ili naloge Društva.

Radi izvršenja naloga u skladu sa stavom 1. ovog člana, Društvo:

- 1) informacije iz naloga odmah i tačno unosi u knjigu naloga;
- 2) odmah izvršava slične naloge klijenata u skladu sa vremenom kada je primilo naloge, osim ukoliko uslovi koji preovlađuju na tržištu ili karakteristike naloga to onemogućavaju ili interesi klijenta nalažu drugačije postupanje;
- 3) odmah i tačno razvrstava naloge izvršene za račun klijenta;
- 4) preuzima sve neophodne aktivnosti potrebne radi obezbeđenja da svi finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenata, primljena prilikom saldiranja obaveza po osnovu izvršenog naloga, budu blagovremeno i uredno prebačeni na račun odgovarajućeg klijenta;
- 5) obaveštava klijenta o svim značajnim poteškoćama u vezi sa izvršenjem naloga, odmah po saznanju istih.

Politika izvršenja naloga**Član 30.**

Društvo ustanovljava i sprovodi politike izvršenja naloga kojima se omogućava najpovoljniji ishod za klijenta u skladu sa posebnim Pravilnikom o politikama izvršenja naloga.

Pre izvršenja naloga, Društvo:

- 1) upoznaje klijenta sa Politikama izvršenja naloga, pri čemu malom klijentu te Politike mora da pruži i na trajnom mediju;
- 2) upozorava klijenta na mogućnosti, predviđene Politikama za izvršenje naloga, da nalozi mogu biti izvršeni van regulisanog tržišta, odnosno MTP;
- 3) zahteva od klijenta pisane saglasnosti na Politike izvršenja naloga, odnosno mogućnosti iz stava 1. tačke 2. ovog člana, pri čemu takve saglasnosti mogu biti i sastavni deo ugovora sa klijentom.

Klijent može saglasnost u vezi sa izvršenjem naloga van regulisanog tržišta, odnosno MTP dati za sve ili za svaku pojedinačnu transakciju.

Poveravanje izvršenja naloga ovlašćenom investicionom društvu**Član 31.**

Kada naloge daje na izvršenje ovlašćenom investicionom društvu, Društvo postupa u najboljem interesu klijenata.

Radi ispunjenja obaveze iz stava 1. ovog člana, Društvo preduzima mere kojima:

- 1) obezbeđuje postizanje najboljeg mogućeg efekta za klijenta vodeći računa o faktorima relevantnim za izvršenje naloga i kriterijumima na osnovu kojih se određuje značaj tih faktora;
- 2) obezbeđuje poštovanje prioriteta uputstva klijenta u odnosu na Politiku Društva u vezi sa izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

9. Rizici ulaganja klijenta u finansijske instrumente**Član 32.**

Poslovi s finansijskim instrumentima nose u sebi određene rizike koje nije moguće u celosti predvideti.

Rizici se u pravilu sastoje u neočekivanim promenama cena finansijskih instrumenata, nemogućnosti izdavaoca finansijskih instrumenata da izvršava obaveze koje je preuzeo po tim instrumentima, nametanju dodatnih obaveza i ograničenja vlasnicima finansijskih instrumenata od strane finansijske ili poreske regulative u zemlji i/ili inostranstvu, promenama u tržišnoj likvidnosti pojedinih finansijskih instrumenata i drugo.

Sklapanjem ugovora o pružanju brokerskih usluga, klijent potvrđuje da je svestan rizika povezanih s tržištima kapitala, te da mu je Društvo stavilo na raspolaganje podatke i informacije koje je zatražio i da mu je na zadovoljavajući način odgovorilo na sva pitanja koja je postavio u vezi tržišnih okolnosti i finansijskih instrumenata na koje se odnosi ugovor sklopljen s Društvom.

Član 33.

Rizici ulaganja u finansijske instrumente mogu se razvrstati na opšte i posebne odnosno specifične rizike u odnosu na pojedini finansijski instrument.

Klijent, prilikom donošenja odluka o ulaganju na tržište kapitala, stalno treba voditi računa o sledećim rizicima:

Opšti rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- (1) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled globalnih i/ili regionalnih recesija;
- (2) kursni rizik, odnosno rizik promene kursa;
- (3) rizik koji zavisi od promene kreditnog rejtinga određene zemlje, i to kao:
  - rizik izostanka plaćanja duga određene zemlje;
  - politički rizik, uključujući i rizik neočekivanih regulatornih promena koje utiču na tržište kapitala i položaj investitora;
- (4) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled opšteg rasta cena (rizik inflacije);

- (5) rizik nemogućnosti prodaje finansijskog instrumenta na sekundarnom tržištu kapitala zbog smanjene potražnje ili neefikasnosti tržišta (rizik likvidnosti);
- (6) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta zbog pada kreditnog rejtinga izdavaoca (rizik izdavaoca);
- (7) rizik finansijskog leveridža: finansijski leveridž je stopa zaduženosti koja pokazuje međuzavisnost između toga koliko određeno lice duguje u odnosu na to koliko poseduje od ulaganja u finansijska sredstva. Uticaj finansijskog leveridža može biti pozitivan i negativan, zavisno od stope prinosa na sopstvena sredstva uložena u finansijske instrumente, kamata ili drugih obaveza koje se plaćaju na pozajmljena sredstva;
- (8) rizik smanjenja ili potpunog gubitka vrednosti finansijskog instrumenta zbog otvaranja stečajnog postupka nad izdavaocem finansijskog instrumenta (rizik stečaja) ili uvođenja prinudne uprave kada je izdavalac banka;
- (9) rizik promene vrednosti finansijskog instrumenta zbog špekulativnih aktivnosti velikih investitora, odnosno, zbog velikih korporativnih akcija na berzi (rizik psihologije tržišta);
- (10) rizik kvara na informacionim sistemima i/ili rizik prekida komunikacionih veza između banaka, Centralnog registra ili drugog depozitara finansijskih instrumenata, regulisanih tržišta ili MTP, te drugih regulisanih tržišta finansijskih instrumenata.

Posebni (specifični) rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- (1) u poslovanju sa akcijama: rizik pada vrednosti akcija usled uobičajenih periodičnih kretanja cena na tržištu, rizik volatilnosti – rizik promene cene akcija u određenom periodu, rizik neisplate dividende;
- (2) u poslovanju s obveznicama: rizik promene kredibiliteta izdavaoca kao poverioca (rizik boniteta), rizik promene kamatnih stopa; rizik otkaza odnosno prestanka plaćanja dugova od strane izdavaoca; rizik likvidnosti; rizik promene kursa; rizik reinvestiranja; rizik krive prinosa.
- (3) u poslovanju sa derivativima: pozicioni rizik koji nastaje usled promene njihove vrednosti prema promeni utvrđene kamatne stope, cene finansijskog instrumenta, cene robe, kursa valuta, indeksa ili slične varijable;
- (4) u poslovanju sa instrumentima tržišta novca:
  - rizik promene kreditnog rejtinga izdavaoca, odnosno rizik da izdavalac neće biti u mogućnosti da podmiri svoje dospele obaveze na osnovu izdatih finansijskih instrumenata;
  - rizik likvidnosti, obzirom da se instrumenti tržišta novca ne kotiraju na sekundarnim tržištima, te postoji verovatnoća da investitor neće moći da proda instrument, nego ga mora držati do dospeća;
  - rizik kursa, odnosno rizik da će se smanjiti vrednost instrumenta koji je denominovan u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izražen u drugoj valuti usled promene kursa tih dveju valuta;
- (5) u poslovanju sa jedinicama kolektivnog investiranja (investicionim jedinicama):
  - valutni rizik, odnosno rizik koji može da proistekne iz činjenice da imovinu fonda može da čini imovina denominovana u različitim valutama, pa se može dogoditi depresijacija (rast kursa) ili apresijacija (pad kursa) tih valuta, što može da utiče na rast ili pad vrednosti udela u fondu;
  - tržišni rizik, odnosno rizik da imovina fonda koja je uložena u finansijske instrumente kojima se trguje na tržištima izgubi na vrednosti usled pada cena na tržištu;
  - kreditni rizik, odnosno rizik da izdavalac u čiju imovinu je uložena imovina fonda ne može da ispunji svoje finansijske obaveze, što dovodi do pada vrednosti imovine fonda;
  - rizik likvidnosti, odnosno rizik da fond neće moći da brzo proda finansijske instrumente po ceni koja je približna fer ceni, ili neće moći da proda željenu količinu finansijskih instrumenata.

Društvo u svom poslovanju ograničava svoju odgovornost isključivo na stvarno nastalu novčanu štetu klijentu kao posledicu propuštanja ili radnji Društva odnosno zaposlenih lica u Društvu.

Društvo ne odgovara za gubitke klijenta koji su nastali usled nastupanja bilo kojeg od navedenih rizika ili drugih rizika koji nisu posebno navedeni, a odnose se na višu silu (politički nemiri, prirodne katastrofe, ograničenja ili zabrane nastalih odlukama Vlade, pravilima tržišta, štrajkovima, usled

radnji i/ili propuštanja trećih lica, ili radnji samog klijenta, promena poreskih obaveza, a bez uticaja Društva na nastanak gubitka za klijenta i dr. rizici na koje Društvo ne može da utiče).

Društvo takođe ne odgovara za štetu ili gubitke koji su nastali za klijenta iz razloga što blagovremeno nije obavestio Društvo o promeni svojih kontakt podataka, o promeni lica ovlašćenih za zastupanje, odnosno opozivu i/ili promeni punomoćnika, za radnje klijentovog punomoćnika i njegove odluke da kupi i/ili proda finansijske instrumente u ime i za račun klijenta.

VI INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA

1. Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima

Član 34.

Društvo je dužno, da pre zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluga malom klijentu putem internet stranice, odnosno trajnog medija, pruži informacije u sadržaju i na način propisan aktima Komisije za hartije od vrednosti o:

- 1) Društvu i uslugama koje Društvo pruža;
- 2) finansijskim instrumentima;
- 3) zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta;
- 4) troškovima i naknadama.

Informacije iz stava 1. ovog člana Društvo pruža u formi standardizovanog dokumenta pod nazivom: "Informacije koje se pružaju malom klijentu".

Društvo je dužno da klijenta i potencijalnog klijenta blagovremeno obavesti o svakoj značajnoj promeni informacija navedenih u stavu 1. ovog člana.

2. Druge informacije koje se pružaju klijentu

Član 35.

Društvo je dužno da malom i profesionalnom klijentu, pre zaključivanja transakcija kojima se finansiraju hartije od vrednosti, a odnose se na finansijske instrumente koje Društvo drži za račun klijenta, ili pre nego što se na drugi način koriste takvi finansijski instrumenti, blagovremeno pruži informacije pisanim putem sa jasnim, potpunim i tačnim podacima o obavezama i odgovornostima Društva u pogledu korišćenja navedenih finansijskih instrumenata, uključujući uslove za njihovo vraćanje klijentu kao i o rizicima koje oni uključuju.

3. Informacije opšteg karaktera koje Društvo upućuje klijentima

Član 36.

Sve informacije, uključujući i marketinške, koje Društvo upućuje klijentima moraju biti istinite, jasne i da ne dovode u zabludu, a marketinški materijal mora biti jasno označen kao takav.

Informacije iz stava 1. ovog člana (u daljem tekstu: Informacije):

- 1) sadrže poslovno ime i sedište Društva;
- 2) moraju biti lako razumljive prosečnom klijentu grupe kojoj su upućene;
- 3) ne smeju da naglašavaju potencijalne koristi od usluge ili finansijskog instrumenta, bez istovremenog nepristrasnog upozorenja na rizike u vezi sa njima;
- 4) ne smeju da prikrivaju, umanjuju ili čine neshvatljivim važne pojedinosti, navode ili upozorenja;
- 5) ne smeju da sadrže naziv nekog nadležnog organa na način koji bi navodio ili sugerisao odobravanje instrumenta ili usluge Društva od strane tog organa.

Društvo je dužno da obezbedi da je marketinški materijal usaglašen sa svim drugim informacijama koje Društvo upućuje klijentima tokom pružanja usluga.

Informacije koje Društvo upućuje klijentima moraju ispunjavati, pored uslova iz stava 1. ovog člana, i druge uslove propisane aktom Komisije za hartije od vrednosti, zavisno od vrste i prirode tih informacija.

VII SADRŽINA UGOVORA SA KLIJENTOM

Član 37.

Društvo je dužno da radi pružanja investicionih usluga sa klijentom zaključi pisani ugovor koji sadrži:

- 1) prava i obaveze ugovornih strana, pri čemu ista mogu biti uređena pozivanjem na druga dokumenta koja su dostupna klijentu;
- 2) ostale uslove pod kojima Društvo pruža usluge klijentu;
- 3) izjavu klijenta da je upoznat sa sadržajem Pravila poslovanja i Pravilnikom o tarifi Društva pre zaključenja ugovora.

Kada ovlašćeno investiciono društvo prima naloge klijenata Društva, ugovorne strane su klijent i Društvo.

Društvo zaključuje sa klijentima sve vrste ugovora koji su propisani Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim pravilima, kao i druge vrste ugovora na osnovu kojih pruža klijentu finansijske odnosno dodatne usluge.

Član 38.

Društvo nema obavezu zaključivanja ugovora sa sledećim profesionalnim klijentima, ukoliko za njih obavlja usluge prijema i prenosa naloga, odnosno izvršenja naloga ili dodatnih usluga povezanih sa njima:

- 1) lica koja za poslovanje na finansijskom tržištu podležu obavezi odobrenja, odnosno nadzora od strane nadležnog organa, kao što su: kreditne institucije, investiciona društva i druge finansijske institucije čije poslovanje je odobrio ili nadzire odgovarajući nadzorni organ;
- 2) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna banka Srbije i centralne banke drugih država, međunarodne i nadnacionalne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond i ostale slične međunarodne organizacije.

Za klijente iz stava 1. ovog člana, Društvo nije obavezno da primenjuje izvršava obaveze propisane odredbama čl. 164., 165., 169. i 176. Zakona i aktima Komisije.

Računi finansijskih instrumenata

Član 39.

Na osnovu ugovora sa klijentom, Društvo kod Centralnog registra otvara račun finansijskih instrumenata za klijenta, direktno ili posredstvom drugog člana Centralnog registra.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, račun finansijskih instrumenata za lica za koja ugovor sa klijentom nije obavezan, Društvo otvara na osnovu naloga tih lica u skladu sa Pravilima Centralnog registra.

Ugovor o brokerskim uslugama

Član 40.

Ugovor o brokerskim uslugama koji Društvo zaključuje sa klijentom uređuje se prijem i prenos naloga klijenata koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata i izvršenje naloga za račun klijenta, kao i dodatnih usluga u vezi sa tim.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se međusobna prava i obaveze između Društva i klijenta, a naročito:

- 1) uslovi, način i mesta prijema i opoziva naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata;
- 2) vrste naloga koje klijent može ispostaviti Društvu;
- 3) tržišta odnosno mesta izvršenja naloga klijenta i način izvršenja naloga, u skladu sa Politikama izvršenja naloga;
- 4) izveštavanje klijenta o izvršenju naloga;
- 5) pozivanje na dokumenta, dostupna klijentu, kojima su uređena prava i obaveze klijenta i Društva,
- 6) jezik i način komunikacije klijenta i Društva;
- 7) odredbe o čuvanju, obradi i zaštiti podataka klijenta;
- 8) maksimalni iznos provizija i naknada ili osnov za obračunavanje istih,
- 9) druga međusobna prava i obaveze.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može da sadrži i bitne elemente ugovora o otvaranju i vođenju računa finansijskih instrumenata i novčanih računa klijenta.

Ugovor o uslugama u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa /usluge agenta emisije/

Član 41.

Ugovor o uslugama agenta emisije koji Društvo zaključuje sa klijentima – izdavaocima finansijskih instrumenata uređuje se organizovanje izdavanja finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa. Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se međusobna prava i obaveze Društva i klijenta, a naročito:

- 1) organizovanje poslova izdavanja finansijskih instrumenata;
- 2) organizovanje poslova uključivanja finansijskih instrumenata na regulisano ili MTP tržište;
- 3) visinu i način obračuna naknade i troškova za obavljanje poslova agenta emisije;
- 4) druga međusobna prava i obaveze.

Ugovorom o obavljanju poslova agenta emisije između Društva i klijenta može se ograničiti obaveza Društva na:

- 1) određenu količinu finansijskih instrumenata koja se izdaju, odnosno da li se obaveza agenta odnosi na jednu ili više emisija finansijskih instrumenata;
- 2) određenu vrstu posla koju obavlja agent emisije (način organizovanja poslova izdavanja i/ili uključivanja finansijskih instrumenata na regulisano tržište ili MTP).

Ugovor o pružanju usluga korporativnog agenta

Član 42.

Ugovorom o pružanju usluga korporativnog agenta koji Društvo zaključuje sa klijentom, kao posebnom vrstom ugovora o uslugama agenta emisije, uređuju se međusobna prava i obaveze između klijenta i Društva, i to:

- 1) pred Centralnim registrom:
  - (1) otvaranje i vođenje emisionog računa, depo računa i drugih računa klijenta, u skladu sa Pravilima Centralnog registra;
  - (2) podnošenje zahteva za dodelu identifikacione oznake finansijskim instrumentima (CFI kod i ISIN broj) i njihov upis na emisioni račun;
  - (3) podnošenje zahteva za izdavanje jedinstvene evidencije zakonitih imalaca finansijskih instrumenata;
  - (4) podnošenje zahteva i preduzimanje drugih radnji u vezi sa isplatom dividendi i drugih prinosa na finansijske instrumente,
  - (5) podnošenje zahteva za poništenje izdatih finansijskih instrumenata,
  - (6) sprovođenje postupka zamene finansijskih instrumenata,
  - (7) sprovođenje postupka otkupa sopstvenih akcija,
  - (8) sprovođenje ponude za preuzimanje čije objavljivanje je odobreno od strane Komisije za hartije od vrednosti, kao i postupka prinudne prodaje akcija i dr. postupaka u skladu sa Pravilima i drugim opštim aktima Centralnog registra;
  - (9) iznos provizija i drugih naknada ili osnov za obračun i naplatu istih;
- 2) pred Beogradskom berzom ili drugim organizatorom tržišta:
  - (1) podnošenje zahteva i druge dokumentacije za uključivanje finansijskih instrumenata na regulisano tržište ili MTP;
  - (2) podnošenje izveštaja i obaveštenja koje je klijent dužan da objavljuje u skladu sa Zakonom i aktima Komisije za hartije od vrednosti na internet adresi organizatora tržišta;
  - (3) podnošenje zahteva za isključenje finansijskih instrumenata sa regulisanog tržišta ili MTP i sprovođenje drugih radnji u skladu sa Pravilima i drugim opštim aktima organizatora tržišta;
  - (4) iznos provizija, drugih naknada ili osnov za obračun i naplatu istih;
- 3) davanje saveta privrednim društvima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima, kao i visina naknade za navedene usluge.

Ugovor o pozajmljivanju

Član 43.

Ugovor o pozajmljivanju, odnosno ovlašćenje za pozajmljivanje, naročito, sadrži:

- 1) međusobna prava i obaveze ugovornih strana;

- 2) CFI kod i ISIN broj ili drugu međunarodno priznatu oznaku i količinu finansijskih instrumenata koji se mogu pozajmljivati, odnosno koji se pozajmljuju;
  - 3) trajanje ugovora, a koje ne može biti duže od godinu dana;
  - 4) vreme na koje se finansijski instrumenti klijenta mogu davati na zajam, odnosno vreme na koje se oni pozajmljuju;
  - 5) ovlašćenje koje klijent daje Društvu da izvrši prenos finansijskih instrumenata na koje se ugovor odnosi;
  - 6) odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja.
- Društvo je dužno da najkasnije narednog radnog dana od dana prenosa finansijskih instrumenata sa računa klijenta obavesti tog klijenta o datumu prenosa, količini prenetih instrumenata i vremenu na koje su instrumenti pozajmljeni.

VIII USLOVI POZAJMLJIVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Član 44.

Društvo može pozajmljivati drugom klijentu, drugom investicionom društvu ili kreditnoj instituciji članu - Centralnog registra finansijske instrumente:

- 1) čiji je zakoniti imalac Društvo;
- 2) čiji je zakoniti imalac klijent sa kojim Društvo ima zaključen ugovor o vođenju računa finansijskih instrumenata, pod uslovom da sa tim klijentom zaključi ugovor o pozajmljivanju ili da ga je klijent ovlastio na to pisanim ovlašćenjem.

Društvo može pozajmljivati finansijske instrumente od klijenta za svoj račun ukoliko su ispunjeni uslovi iz stava 1. tačka 2. ovog člana.

Društvo može za račun klijenta posredovati u zaključenju ugovora o pozajmljivanju finansijskih instrumenata.

Finansijski instrumenti na kojima je konstituisano pravo zaloge, odnosno čiji je promet ograničen, ne mogu biti predmet ugovora o zajmu.

Član 45.

Ispunjenje obaveza zajmoprimca mora biti obezbeđeno davanjem zaloge.

Ako zajmoprimac ne izmiri o dospelosti svoju obavezu nastalu iz ugovora o pozajmljivanju, zajmodavac može odrediti vrednost svog potraživanja u odnosu na vrednost finansijskih instrumenata koju su oni imali na dan zaključenja tog ugovora ili na dan ispunjenja obaveze zajmoprimca i prodati predmet zaloge u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi.

IX MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE DRUŠTVA I KLIJENATA

1. Obaveze klijenta

Član 46.

Društvo ima pravo da zahteva od klijenta, a klijent je dužan da:

1) pre zaključenja ugovora sa Društvom stavi na raspolaganje Društvu propisanu dokumentaciju radi identifikacije, kao i da obavesti Društvo o svakoj promeni dokumentacije u roku od sedam dana od dana nastupanja promene;

2) stavi na raspolaganje Društvu:

- (1) finansijske instrumente koji su predmet naloga za prodaju odnosno novčana sredstva za izvršenje naloga za kupovinu finansijskih instrumenata;
- (2) neophodne informacije i dokumentaciju radi kategorizacije klijenta na malog odnosno profesionalnog klijenta;
- (3) sve neophodne informacije radi ocene podobnosti usluga i finansijskih instrumenata za klijenta odnosno radi izrade profila klijenta, osim u slučajevima kada Društvo nije dužno da vrši takvu ocenu;

3) poštuje odredbe Zakona i ovih pravila o zabrani manipulacije i zloupotrebe insajderskih informacija prilikom korišćenja investicionih odnosno dodatnih usluga Društva;

4) izvršava obavezu plaćanja provizije i drugih naknada Društvu u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva i ugovorom zaključenim sa Društvom, kao i da

5) izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa Društvom, u skladu sa ovim pravilima i drugim internim aktima Društva na koja je dao saglasnost potpisivanjem ugovora sa Društvom.

2. Obaveze Društva

Član 47.

Društvo je dužno da:

1) pre zaključenja ugovora sa klijentom omogući klijentu uvid u ova pravila, Pravilnik o tarifi, pravilnike Društva o politici izvršavanja naloga i upravljanja sukobom interesa, a malom klijentu posebno da pruži informacije propisane ovim pravilima, kao i da obavesti klijenta o svakoj promeni tih akata u roku od sedam dana pre početka primene izmena;

2) obavesti klijenta o kategoriji u koju je razvrstan (profesionalni ili mali klijent), nivou zaštite interesa i pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju u skladu sa ovim pravilima;

3) prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa ovim pravilima i Politikom izvršavanja naloga ili da odbije izvršenje naloga klijenata kojima bi bile prekršene odredbe zakona ili učinjeno krivično odnosno drugo delo kažnjivo po zakonu;

4) izradi profil klijenta radi ocene podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta odnosno da upozori klijenta da nije dužno izvršiti takvu ocenu u skladu sa ovim pravilima;

5) obezbedi da relevantna lica Društva poštuju Zakonom propisane zabrane manipulacije i zloupotrebe insajderskih ili povlašćenih informacija, kao i druga pravila poslovnog ponašanja u poslovanju sa klijentima;

6) obezbedi zaštitu finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, u skladu sa ovim pravilima;

7) obaveštava klijenta o postojanju sukoba interesa između klijenta i relevantnih lica Društva ili između klijenata međusobno, a koji je od značaja za donošenje investicione odluke klijenta;

8) čuva podatke o klijentu, kao poslovnu tajnu Društva;

9) izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa klijentom u skladu sa zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti, ovim pravilima i drugim internim aktima Društva.

Društvo je dužno da:

1) kada drži finansijske instrumente klijenata, ustanovi adekvatne sisteme za zaštitu vlasničkih prava klijenata kako bi sprečilo korišćenje finansijskih instrumenata klijenta za račun Društva ili za račun drugih klijenata, osim uz izričitu saglasnost klijenta.

Društvo ne može da:

-zalaže ili otuđuje finansijske instrumente u vlasništvu klijenta bez njegovog prethodnog pismenog ovlašćenja;

-izvršava naloge klijenata na način koji nije u skladu sa ovim zakonom i aktima Komisije, odnosno aktima regulisanog tržišta ili MTP čije je Društvo član ili korisnik;

-podstiče klijente na učestalo obavljanje transakcija isključivo radi naplate provizije.

2) kada drži novčana sredstva klijenata, da ispuni sledeće zahteve radi zaštite prava svojih klijenata:

-vođenje evidencija i računa na način koji im omogućava da u svakom momentu i bez odlaganja razdvoje sredstva jednog klijenta od sredstava drugog klijenta, kao i od sopstvenih sredstava;

-precizno i tačno vođenje evidencija, računa i svoje korespodencije u vezi sa finansijskim instrumentima i novčanim sredstvima klijenata na računima koje vode;

-redovno sravnjenje svojih internih računa sa evidencijama i računima trećih lica koja drže ta sredstva;

-preduzimanje neophodnih koraka kako bi se obezbedilo da svi finansijski instrumenti klijenata registrovani u evidenciji Centralnog registra mogu da se razlikuju od finansijskih instrumenata Društva;

-uspostavljanje odgovarajućih mera kako bi se umanjio rizik od gubitka ili smanjenja imovine klijenata, odnosno prava u vezi sa tom imovinom, a koji mogu nastati kao posledica zloupotrebe te imovine, prevare, lošeg upravljanja, neadekvatnog vođenja evidencije ili nemara.

3. Ocena podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta prilikom pružanja investicionih usluga

Član 48.

Pre početka i tokom pružanja investicionih usluga, a posebno investicionih usluga kupovine i prodaje izvedenih finansijskih instrumenata definisanih Zakonom, Društvo je dužno da od klijenta zahteva informacije o njegovom znanju i iskustvu u investicionoj oblasti koja je od značaja za finansijski instrument ili uslugu koja se nudi ili koju klijent sam traži.

Društvo se može osloniti na informacije dobijene od klijenta, u pisanom obliku, osim kada mu je poznato ili bi mu moralo biti poznato da su informacije zastarele, netačne ili nepotpune.

Društvo je dužno da upozori klijenta ukoliko:

1) ne može da utvrdi da li su određeni finansijski instrument ili usluga odgovarajući za klijenta, usled njegove odluke da ne pruži informacije ili dovoljno informacija iz stava 1. ovog člana;

2) finansijski instrument ili usluga nisu podobni za klijenta, ako to oceni na osnovu dobijenih informacija.

Upozorenje iz stava 3. ovog člana, Društvo može dostaviti u standardizovanoj formi.

4. Slučajevi u kojima Društvo ne vrši ocenu podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata

Član 49.

Kada pruža samo usluge prijema i prenosa naloga, odnosno izvršenja naloga za račun klijenta, Društvo nije dužno da od klijenta traži dostavljanje informacija kao u slučaju pružanja drugih usluga, radi ocene podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

1) usluga je pružena na inicijativu klijenta;

2) usluga se odnosi na:

(1) akcije koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, odnosno MTP ili na ekvivalentnom tržištu trećih zemalja,

(2) instrumente tržišta novca, obveznice i druge oblike sekjuritizovanog duga, isključujući obveznice i instrumente sekjuritizovanog duga koji sadrže izvedeni finansijski instrument,

(3) jedinice institucija kolektivnog investiranja i

(4) ostale slične finansijske instrumente;

3) klijent je jasno upozoren da Društvo nema obavezu da procenjuje podobnost pruženog ili ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge;

4) Društvo ispunjava zakonske obaveze u pogledu sprečavanja sukoba interesa između Društva i njegovih klijenata.

Upozorenje iz stava 1. tačke 3. ovog člana može se dati u standardizovanoj formi.

Član 50.

Prilikom pružanja usluga profesionalnom klijentu, Društvo smatra da taj klijent ima dovoljno znanja i iskustva na području investiranja u određene vrste finansijskih instrumenata ili usluga, odnosno znanja i iskustva potrebnih za razumevanje rizika povezanih sa transakcijom, odnosno onim uslugama, transakcijama, vrstama transakcija ili instrumentima za koje je razvrstan kao profesionalni klijent.

X ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA

1. Zaštita finansijskih instrumenata

Član 51.

U obavljanju poslova čuvanja i administriranja finansijskih instrumenata odnosno novčanih sredstava klijenata Društvo obezbeđuje da se:

1) evidencije, računi i korespondencija:

– vodi precizno i tačno,

– redovno usklađuje sa evidencijama i računima trećih lica koja drže imovinu klijenata,

– vodi na način da se u svakom momentu i odmah može razlikovati imovina jednog klijenta od imovine ostalih klijenata i imovine Društva;

- 2) njegov račun finansijskih instrumenata kod Centralnog registra vodi odvojeno od računa finansijskih instrumenata njegovih klijenata;
- 3) sva novčana sredstva klijenta deponovana u kreditnoj instituciji koja je član Centralnog registra drže na računu ili računima koji se razlikuju od računa koji se koriste za držanje sredstava Društva;
- 4) donesu mere kojima se operativni rizik od gubitka ili smanjenja imovine klijenata, odnosno prava u vezi sa tom imovinom, svodi na najmanju moguću meru.

Odredba stava 1. ovog člana se primenjuje i u slučajevima kada Društvo finansijske instrumente klijenata vodi na zbirnom računu.

Kada vodi novac klijenata, Društvo je dužno da kod kreditne institucije – člana Centralnog registra otvori novčani račun klijenata koji je odvojen od novčanog računa Društva.

Društvo je dužno da obezbedi da se sredstva sa novčanog računa klijenta:

1. koriste samo za plaćanje obaveza u vezi s uslugama koje obavlja za klijenta;
2. ne koriste za plaćanje obaveza drugog klijenta;
3. ne koriste za plaćanje obaveza Društva

U svrhu zaštite investitora, kada Društvo obavlja usluge čuvanja i administriranja finansijskih instrumenata i administriranje novčanim sredstvima i kolateralom, dužno je da obezbedi svoje članstvo u fondu za zaštitu investitora

2. Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata

Član 52.

Društvo koristi finansijske instrumente u vlasništvu klijenta samo na osnovu naloga klijenta.

Društvo ne može da:

- 1) zalaže ili otuđuje finansijske instrumente u vlasništvu klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;
- 2) koristi finansijske instrumente klijenta za plaćanje svojih obaveza, kao i obaveza drugih klijenata.

3. Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata u inostranstvu

Član 53.

Pri izboru inostranog depozitara na čijim će računima držati finansijske instrumente svojih klijenata, Društvo je dužno da vodi računa:

- 1) o stručnosti i tržišnom ugledu depozitara;
- 2) da depozitar podleže propisima koji u toj državi regulišu čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica;
- 3) da periodično preispituje izbor depozitara i dogovorene aranžmane za držanje i čuvanje finansijskih instrumenata klijenta.

Izuzetno od odredbe stava 1. tačke 2. ovog člana, Društvo može da deponuje finansijske instrumente klijenta kod depozitara u zemlji u kojoj držanje i čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica nisu posebno regulisani, samo ukoliko je ispunjen jedan od sledećih uslova:

- 1) priroda finansijskog instrumenta ili investicione usluge povezane sa navedenim instrumentom zahtevaju deponovanje kod depozitara u toj državi;
- 2) profesionalni klijent pisanim putem zahteva od Društva deponovanje svojih finansijskih instrumenata kod depozitara u toj državi.

4. Korišćenje finansijskih instrumenata klijenata

Član 54.

Društvo može da pristupi transakcijama finansiranja hartija od vrednosti u vezi sa finansijskim instrumentima koje drži za klijenta ili da na drugi način koristi te finansijske instrumente, samo

ukoliko se instrumenti koriste pod tačno određenim uslovima na koje je klijent dao saglasnost, pri čemu mali klijent mora dati pisanu saglasnost.

Društvo može da koristi finansijske instrumente drugih klijenata koje Društvo drži na zbirnom računu, u transakcijama kojima se finansiraju hartije od vrednosti ili u druge svrhe, samo ako su, pored uslova iz stava 1. ovog člana, ispunjeni i sledeći uslovi:

- 1) svaki od klijenata čiji se finansijski instrumenti drže na zbirnom računu je dao izričitu prethodnu saglasnost za korišćenje njegovih instrumenata pod tačno određenim uslovima;
- 2) Društvo mora da uspostavi sistem kontrole koji obezbeđuje da se koriste isključivo finansijski instrumenti klijenata koji su dali izričitu prethodnu saglasnost, u skladu sa tačkom 1. ovog stava.

Društvo vodi evidenciju o:

- 1) pojednostima u vezi sa klijentom po čijim instrukcijama je korišćenje finansijskih instrumenata bilo sprovedeno;
- 2) količini korišćenih finansijskih instrumenata, razvrstanoj po klijentima koji su dali prethodnu suglasnost za korišćenje njihovih finansijskih instrumenata.

Podaci iz stava 3. ovog člana moraju biti vođeni na način koji omogućavaju pravičnu raspodelu mogućih gubitaka.

5. Fond za zaštitu investitora

Član 55.

Fond za zaštitu investitora obavlja delatnost u svrhu zaštite klijenata Društva čija su sredstva ili finansijski instrumenti izloženi riziku u slučaju kada je nad Društvom otvoren stečajni postupak ili kada Komisija za hartije od vrednosti utvrdi da Društvo nije u mogućnosti da ispuni svoje dospele obaveze prema klijentima, uključujući novčana sredstva koja duguje klijentima i finansijske instrumente koje drži za račun klijenta, a ne postoje izgledi da će se okolnosti u dogledno vreme značajno izmeniti.

Fond za zaštitu investitora osigurava potraživanja investitora, klijenata Društva koji su novac i/ili finansijske instrumente poverili Društvu u svrhu pružanja određenih investicionih ili dodatnih usluga. Potraživanja klijenata Društva osigurana putem Fonda za zaštitu investitora odnose se na:

- 1) novčana potraživanja u dinarima koja Društvo duguje Klijentu ili koji pripadaju klijentu, nastala po osnovu obavljanja investicionih usluga i dodatnih usluga;
- 2) potraživanja za povraćaj finansijskih instrumenata koji pripadaju klijentu Društva koje društvo drži za račun klijenata;

Potraživanja su osigurana do iznosa od 20.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po klijentu Društva.

XI PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA DRUŠTVA

1. Načela poslovnog ponašanja

Član 56.

Relevantna lica Društva dužna su da se radi sprečavanja sukoba interesa u poslovanju sa klijentima Društva pridržavaju sledećih načela:

- 1) Načela zaštite interesa klijenta kao osnovnog principa u poslovanju Društva – prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Društvo je dužno da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena odredbama Zakona;
- 2) Načela savesnosti i profesionalizma – relevantna lica su dužna da pružaju usluge klijentima Društva u skladu sa zakonom i pravilima struke, poštujući pri tome osnovne principe uspešnog finansijskog poslovanja (sigurnost, likvidnost, rentabilnost), s ciljem maksimiziranja prinosa za svoje klijente i Društvo, uz uvažavanje primerenog stepena rizika;
- 3) Načela poštovanja stranaka i poslovnih partnera - u radu sa klijentima, akcionarima, i poslovnim partnerima, relevantna lica su dužna da postupaju sa poštovanjem i nepristrasno, poštujući pri tome pravila struke, na način da ne bude povređeno lično i profesionalno dostojanstvo klijenata, akcionara i poslovnih partnera.
- 4) Načelo zabrane primanja poklona i drugih pogodnosti - relevantna lica ne smeju u toku redovnog obavljanja svojih poslova zahtevati niti primati bilo kakve poklone ili druge pogodnosti od klijenata za sebe ili za treća lica koji utiču ili bi mogli uticati na donošenje klijentovih ili njihovih poslovnih odluka u korist poklonodavca.

2. Sprečavanje sukoba interesa

Član 57.

Društvo svoje poslovanje organizuje tako da na najmanju moguću meru svede sukobe interesa čije postojanje može štetiti interesima klijenta, a koji se mogu javiti prilikom pružanja usluga između:

- 1) interesa Društva, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, s jedne strane, i interesa klijenta Društva, s druge strane;
- 2) interesa klijenata Društva međusobno.

Pre pružanja usluge klijentu, Društvo je dužno da upozna klijenta sa mogućim vrstama i izvorima sukoba interesa koji regulisani Pravilnikom o upravljanju sukobima interesa.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana mora da sadrži, uzimajući u obzir razvrstavanje klijenata, dovoljno informacija na osnovu kojih će klijent biti u mogućnosti da donese odluke u vezi sa uslugama u okviru kojih se pojavljuje sukob interesa.

Zabranjene aktivnosti relevantnih lica

Član 58.

Društvo je dužno da zabrani relevantnom licu da obavlja sledeće aktivnosti:

1) da zaključuje lične transakcije:

(1) ukoliko to uključuje zloupotrebu ili otkrivanje insajderskih ili drugih poverljivih informacija;

(2) koje se odnose na klijenta ili transakcije sa klijentom ili za račun klijenta,

(3) ukoliko je zaključivanje takve transakcije u sukobu ili će verovatno doći u sukob sa obavezama Društva;

2) da savetuje ili nagovara drugo lice na zaključivanje transakcije sa finansijskim instrumentima, na način koji prelazi ovlašćenja relevantnog lica ili nije propisan ugovorom o pružanju usluga;

3) da otkriva drugom licu bilo koje informacije ili mišljenja, osim u okviru redovnog ovlašćenja ili u okviru ugovora o pružanju usluga, ako relevantno lice zna, ili bi trebalo znati, da će takvo postupanje uticati na to drugo lice da:

(1) zaključi transakciju s finansijskim instrumentima,

(2) savetuje ili nagovara treće lice na zaključivanje takve transakcije.

Procedure za lične transakcije relevantnih lica

Član 59.

Društvo donosi, primenjuje i redovno ažurira odgovarajuće mere kojima se sprečavaju relevantna lica da preduzimaju zabranjene aktivnosti utvrđene aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim pravilima, i to:

1) da učestvuju u aktivnostima koje mogu dovesti do sukoba interesa ili

2) zloupotrebljavaju ili otkrivaju insajderske ili druge poverljive informacije o kojima imaju saznanje na osnovu aktivnosti koju obavljaju u ime, odnosno za račun Društva ili

3) da zaključuju transakcije koje se odnose na klijenta ili transakcije sa klijentom ili za račun klijenta;

Društvo obezbeđuje da:

1) sva relevantna lica budu upoznata sa zabranjenim aktivnostima i merama Društva u vezi sa ličnim transakcijama i odgovarajućim obaveštenjima;

2) da bude odmah obavešteno o svim ličnim transakcijama;

3) kada poverava poslove drugom licu, pružalac usluga vodi evidenciju ličnih transakcija relevantnih lica pružaoca usluge i da, na zahtev, odmah dostavi Društvu informacije o ličnim transakcijama;

4) vodi evidencije o svim ličnim transakcijama, a koje moraju uključivati sva odobrenja ili zabrane u vezi sa ličnim transakcijama.

Odredbe ovih pravila o ličnim transakcijama se ne odnose na lične transakcije sa investicionim jedinicama u otvorenim investicionim fondovima, ukoliko relevantno lice i svako drugo lice, za čiji račun je transakcija izvršena, nije uključeno u upravljanje navedenim subjektom.

Odredbe stava 3. ovog člana se odnosi i na lica sa kojima je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano.

Procedure čuvanja poslovne tajne i sprečavanje zloupotrebe poverljivih ili insajderskih informacija

Član 60.

Radi sprečavanja sukoba interesa, a u svrhu ograničavanja protoka informacija između različitih organizacionih jedinica Društva, u organizacionoj strukturi se primjenjuje takozvani mehanizam kineskog zida (Chinese Wall), koji omogućuje pristup poverljivim ili insajderskim informacijama isključivo onim relevantnim osobama u organizacijskim jedinicama kojima su takve informacije opravdano potrebne pri izvršavanju njihovih poslovnih i profesionalnih obaveza.

U slučaju da je uspostavljeni mehanizam čuvanja informacija iz stava 1. ovog člana nedovoljan za upravljanje potencijalnim sukobom interesa u određenoj situaciji, Društvo će preduzeti dodatne mere, odnosno, nakon razmatranja svih činjenica u vezi dostupnosti informacija relevantnim osobama, uspostaviće ograničenje protoka informacija za određenu transakciju na viši [nivo](#).

3. Poslovna tajna

Član 61.

Članovi uprave i zaposleni u Društvu su dužni da čuvaju kao poslovnu tajnu:

- 1) informacije o klijentima;
- 2) informacije o stanju i prometu na računima svojih klijenata;
- 3) informacije o uslugama koje pružaju klijentima;
- 4) druge informacije i činjenice koje saznaju prilikom pružanja usluga.

Društvo ne sme koristiti, odavati trećim licima niti omogućiti trećim licima korišćenje informacija iz stava 1. ovog člana.

Informacije iz stava 1. ovog člana se mogu stavljati na uvid i saopštavati trećim licima samo:

- 1) uz pisanu saglasnost klijenta;
- 2) prilikom nadzora koji vrši Komisija za hartije od vrednosti, Centralni registar ili organizator tržišta;
- 3) na osnovu naloga suda;
- 4) na osnovu naloga organa koji se bavi sprečavanjem pranja novca ili finansiranja terorizma;
- 5) na osnovu naloga drugog nadležnog državnog organa

XII POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA

Član 62.

Pritužbe klijenata zbog eventualnog nepropisno obavljenog posla od strane Društva podnose se na standardizovanom obrascu za pritužbe koji je dostupan u službenim prostorijama Društva i na internet stranici Društva.

Obrazac pritužbe klijenti Društva mogu popuniti, potpisati, te dostaviti lično ili putem pošte u sedište Društva. Društvo će razmotriti primljene pritužbe, te obavestiti podnosioca pritužbe o preduzetim aktivnostima u vezi sa rešavanjem pritužbe.

Društvo nije dužno da postupi po anonimnim i nepotpunim pritužbama.

Društvo čuva dokumentaciju o svim pritužbama i merama koje su na osnovu njih preduzete, na način i u rokovima propisanim aktom Komisije za hartije od vrednosti.

XIII ZABRANA MANIPULACIJE NA TRŽIŠTU

Član 63.

Manipulacija na tržištu smatra se zloupotrebom u odnosu na svaki finansijski instrument koji je uključen u trgovanje na regulisano tržište odnosno MTP odnosno u vezi sa kojim je upućen zahtev za uključanje, bez obzira da li je došlo do transakcije na tom tržištu.

U radnje i postupke koji se smatraju manipulacijama na tržištu naročito se ubraja sledeće:

- 1) aktivnosti jednog ili više lica koja deluju zajednički kako bi obezbedila dominantan položaj nad ponudom ili potražnjom finansijskog instrumenta koji za rezultat ima direktno ili indirektno nameštanje kupovnih ili prodajnih cena ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;
- 2) kupovina ili prodaja finansijskih instrumenata pred zatvaranje trgovanja radi dovođenja investitora u zabludu;
- 3) iskorišćavanje povremenog ili redovnog pristupa tradicionalnim ili elektronskim medijima iznošenjem mišljenja o finansijskom instrumentu ili indirektno o izdavaocu, i to tako što je to lice prethodno zauzelo

poziciju u tom finansijskom instrumentu i ostvarivalo korist nakon uticaja koje je iznošenje mišljenja imalo na cenu tog instrumenta, a da istovremeno javnosti nije objavilo postojanje sukoba interesa na odgovarajući i efikasan način.

Član 64.

Manipulacije na tržištu su Zakonom zabranjene.

Lica koja učestvuju u manipulacijama na tržištu solidarno su odgovorna za štetu koja nastane kao posledica manipulacije.

Zaposleni u Društvu su dužni da se pridržavaju postupaka i mera koje imaju za cilj otkrivanje i sprečavanje manipulacije na regulisanom tržištu i MTP, a koje su propisane ovim pravilima i aktima organizatora tržišta.

Interna kontrola Društva mora da ima jasno definisanu ulogu i široka ovlašćenja, u sprovođenju mera i postupaka za otkrivanje i sprečavanje manipulacija na tržištu, dobro poznavanje organizacije, tehnologije i procedure poslovanja.

Društvo je obavezno da, na osnovu dostupnih podataka, obavesti Komisiju za hartije od vrednosti o slučajevima za koje opravdano sumnja da se radi o manipulaciji na tržištu.

Član 65.

Mere i postupci za otkrivanje manipulacije podrazumevaju sledeće radnje Društva:

- 1) praćenje i analizu podataka o trgovanju klijenta Društva, kao i drugih raspoloživih podataka u pogledu učestalosti ispostavljanja naloga klijenata kojima se uticalo ili kojima bi moglo da se utiče na značajno odstupanje u kretanju cena, prometu ili likvidnosti određenog finansijskog instrumenta na tržištu;
- 2) prepoznavanje zajedničkog delovanja klijenata Društva međusobno ili sa klijentima drugog investicionog društva prilikom ispostavljanja naloga za određeni finansijski instrumenat koje ima za cilj direktno ili indirektno nameštanje kupovnih ili prodajnih cena ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;
- 3) praćenje i analiza podataka o kupovini ili prodaji finansijskih instrumenata od strane klijenata Društva pred zatvaranje trgovanja kojima bi se drugi investitori mogli dovesti ili su dovedeni u zabludu;
- 4) analiza podataka o trgovanju određenih klijenata Društva na zahtev Komisije za hartije od vrednosti i organizatora tržišta o postojanju opravdane sumnje da se radi o manipulaciji;
- 5) obaveštavanje Komisije za hartije od vrednosti o pojavama iznošenja mišljenja o finansijskim instrumentima ili indirektno o izdavaocu u tradicionalnim ili elektronskim medijima radi ostvarivanja koristi koja se shodno odredbama Zakona smatra manipulacijom.

Član 66.

Mere i postupci za sprečavanje manipulacije, podrazumevaju sledeće radnje Društva:

- 1) odbijanje Društva da izvrši naloge klijenata čije bi izvršenje predstavljalo manipulaciju;
- 2) preduzimanje mera, u skladu sa internim aktima Društva, prema zaposlenima u Društvu koji su odgovorni za izvršenje naloga klijenata kojima su preduzete radnje manipulacije na tržištu, a u cilju budućeg sprečavanja takvih radnji;
- 3) obaveštavanje Komisije za hartije od vrednosti o slučajevima za koje Društvo opravdano sumnja da se radi o manipulaciji na tržištu, a radi preduzimanja mera u skladu sa nadležnostima Komisije.

XIV IZVEŠTAVANJE KLIJENATA

Izveštavanje klijenata u vezi sa izvršenjem naloga

Član 67.

Društvo je dužno da, nakon izvršenja naloga za račun klijenta putem trajnog medija:

- 1) klijentu odmah dostavi bitne informacije koje se odnose na izvršenje naloga;
- 2) malom klijentu pošalje potvrdu o izvršenju naloga, što je moguće pre, a najkasnije:
  - prvog radnog dana po izvršenju,
  - prvog radnog dana nakon prijema potvrde, u slučaju kada je Društvo potvrdu o izvršenju primilo od trećeg lica.

Kada se nalog malog klijenta koji se odnosi na kupovinu, odnosno prodaju investicionih jedinica izvršava periodično, Društvo je dužno da klijentu pošalje potvrdu o izvršenju naloga, što je moguće pre, a najkasnije prvog radnog dana po izvršenju naloga.

Klijent se ne može odreći prava da bude obavešten o izvršenju naloga, ali može naložiti slanje obaveštenja drugom licu koje on ovlasti.

Član 68.

Potvrda o izvršenju naloga, po pravilu, sadrži:

- 1) poslovno ime i sedište Društva;
- 2) ime i prezime/poslovno ime ili drugu oznaku klijenta;
- 3) dan, vreme i mesto trgovanja;
- 4) identifikacionu oznaku finansijskog instrumenta;
- 5) količinu finansijskih instrumenata;
- 6) pojedinačnu i ukupnu cenu i oznaku valute u kojoj je izražena cena;
- 7) kupovnu, odnosno prodajnu oznaku;
- 8) prirodu naloga, ukoliko se ne radi o kupovnom ili prodajnom nalogu;
- 9) vrstu naloga;
- 10) ukupni iznos obračunatih provizija i naknada specificiranih po stavkama;
- 11) obaveze klijenta u vezi sa izmirenjem transakcije, uključujući i vremenski rok za plaćanje ili isporuku, kao i odgovarajuće podatke o računu;
- 12) obaveštenje o drugoj ugovornoj strani u transakciji, ukoliko je ta druga ugovorna strana Društvo, drugo lice povezano sa Društvom ili drugi klijent Društva, osim ako je nalog izvršen u sistemu trgovanja koji omogućava anonimno trgovanje.

U cilju navođenja pojedinačne cene iz stava 1. tačka 6. ovog člana, a u slučaju kada se nalozi izvršavaju u tranšama, Društvo je dužno da klijentu pruži informacije o ceni svake pojedinačne tranše.

Kada Društvo informacije iz stava 1. ovog člana pruža putem standardnih oznaka, ono je dužno da u potvrdi pojasni značenje tih oznaka.

Izveštaji o finansijskim instrumentima

Član 69.

Društvo je dužno da, najmanje jednom godišnje, svakom pojedinačnom klijentu za kojeg drži finansijske instrumente, na trajnom mediju, dostavi izveštaj o imovini klijenta.

Društvo nema obavezu dostavljanja izveštaja iz stava 1. ovog člana ukoliko se takav izveštaj dostavlja kao deo drugog periodičnog izveštaja.

Izveštaj o imovini klijenta sadrži:

- 1) pojedinosti o svim finansijskim instrumentima koje Društvo drži za klijenta, na kraju perioda na koji se izveštaj odnosi;
- 2) način korišćenja, odnosno raspolaganja finansijskim instrumentima klijenta u toku izveštajnog perioda;
- 3) koristi, odnosno prinosi na osnovu takvog korišćenja, odnosno raspolaganja.

Informacije iz stava 1. tačke 1. ovog člana, se moraju zasnivati na datumu saldiranja uz obavezu posebnog navođenja transakcija koje na kraju perioda na koji se izveštaj odnosi još uvek nisu saldirane.

Ukoliko ugovorom sa klijentom nije drugačije predviđeno, izveštajni period se odnosi na kalendarsku godinu.

XV DRUGA PITANJA OD ZNAČAJA ZA RAD DRUŠTVA

1. Upravljanje rizicima

Član 70.

Pod rizicima kojima je Društvo izloženo podrazumeva se verovatnoća nastanka negativnih efekata na poslovni i finansijski rezultat i položaj Društva.

Društvo u svom poslovanju može biti naročito izloženo tržišnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti, operativnom riziku, riziku izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica.

Društvo identifikuje, procenjuje i meri rizike kojima je izloženo u svom poslovanju i upravlja tim rizicima u procedurama koje propisuje posebnim internim aktom, u skladu sa Zakonom i drugim propisima, standardima i pravilima struke.

Član 71.

Društvo uspostavlja, primenjuje i redovno ažurira sisteme upravljanja rizicima srazmerno vrsti, obimu i složenosti poslovanja Društva.

Sistemi iz stava 1. ovog člana uključuju:

- 1) strategije, politike, procedure i mere upravljanja rizicima;
- 2) organizacionu šemu sa definisanim ovlašćenjima i odgovornostima za upravljanje rizicima;
- 3) proces upravljanja rizicima;
- 4) efikasan sistem unutrašnjih kontrola.

Društvo prati i ocenjuje podobnost, sveobuhvatnost i efikasnost usvojenih strategija, politika i postupaka upravljanja rizicima, kao i primerenost i efikasnost predviđenih mera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u strategijama, politikama i postupcima upravljanja rizicima, uključujući i propuste relevantnih lica.

Funkciju upravljanja rizicima Društvo može da obavlja uz druge poslove, s obzirom na vrstu, obim i složenost poslovanja Društva.

Mere za utvrđivanje i upravljanje rizicima Društva

Član 72.

Društvo propisuje, organizuje i primenjuje mere za upravljanje rizicima koje će omogućiti sveobuhvatno i preventivno identifikovanje rizika, merenje intenziteta i procene rizika koji mogu direktno ili indirektno da naruše sposobnost Društva u sprovođenju poslovne strategije i poslovnih ciljeva Društva, kao i nadzor i kontrolu istih i izveštavanje.

Društvo upravlja rizicima na način kojim obezbeđuje održavanje stepena izloženosti rizicima na nivou koji neće ugroziti imovinu i poslovanje Društva, odnosno koji će obezbediti zaštitu interesa Društva, klijenata i trećih lica.

Pri uspostavljanju mera i postupaka za utvrđivanje i upravljanje rizicima Društvo uzima u obzir vrstu, obim i složenost poslova koje obavlja, poslovne ciljeve i strategiju poslovanja, utvrđenu sposobnost preuzimanja rizika, izbor ulaganja u rizične finansijske instrumente kao i diversifikaciju ulaganja u iste.

2. Provizije Društva i druge naknade

Član 73.

Provizije Društva i druge naknade propisane su Pravilnikom o tarifi Društva i utvrđuju se do maksimalnog iznosa provizija odnosno naknada za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti odnosno dodatnih usluga.

Visina brokerske provizije ili druge naknade koju klijent plaća Društvu utvrđuje se ugovorom sa klijentom ili, na osnovu sporazuma sa klijentom u nalogu odnosno potvrdi o prijemu naloga.

Društvo je dužno da Pravilnik iz stava 1. ovog člana, pre početka primene, dostavi Komisiji za hartije od vrednosti, istakne u poslovnim prostorijama u kojima radi sa klijentima, i objavi na svojoj internet stranici.

3. Vođenje i čuvanje poslovne evidencije

Član 74.

Društvo je dužno da vodi elektronsku evidenciju i dokumentaciju o svim uslugama i transakcijama koje je izvršilo na način kojim je moguće sprovesti nadzor poslovanja Društva, a naročito nadzor poštovanja njegovih obaveza prema klijentima u skladu sa aktom Komisije za hartije od vrednosti.

Društvo je dužno da svu dokumentaciju i evidencije o svim uslugama i transakcijama, koje je izvršilo za sopstveni račun ili u ime klijenta, čuva najmanje pet godina nakon isteka poslovne godine na koju se ti podaci odnose.

Poslovnu dokumentaciju u kojoj su uređena međusobna prava i obaveze Društva i klijenta, Društvo je dužno da čuva najmanje pet godina po isteku poslovne godine u kojoj je raskinut ugovorni odnos s klijentom, odnosno u kojoj je Društvo na drugi način prestalo da pruža usluge klijentu.

Društvo čuva evidencije i poslovnu dokumentaciju u roku dužem od propisanog roka u stavu 1. i 2. ovog člana, ukoliko je to potrebno radi okončanja nadzora, odnosno sudskog spora.

Član 75.

Kada Društvo prima naloge putem telefona, telefaksa ili elektronskim putem, dužno je da sačuva izvorni zapis svih primljenih i prihvaćenih naloga, na način da je moguće videti vreme primanja i prihvatanja istih.

Društvo je dužno da sigurnosne kopije dokumentacije i evidencije čuva van svojih poslovnih prostorija na način i u rokovima propisanim ovim pravilnikom.

XVI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 76.

Danom stupanja na snagu ovih pravila prestaju da važe Pravila poslovanja Brokersko - dilerskog društva Convest a.d. Novi Sad od 15.05.2012. godine.

Član 77.

Danom stupanja na snagu ovih pravila, ugovori Društva sa postojećim klijentima ostaju na snazi u delu u kojem nisu u suprotnosti sa ovim pravilima. Usaglašavanje ugovora sa postojećim klijentima izvršiće se zaključivanjem novih ugovora ili aneksa ugovora za one klijente koji nastave poslovnu saradnju sa Društvom.

Član 78.

Sastavni deo ovih pravila su:

- 1) Pravilnik o politikama upravljanja sukobom interesa;
- 2) Pravilnik o politikama izvršavanja naloga;
- 3) Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima.

Član 79.

Ova pravila se objavljuju na internet stranici Društva narednog radnog dana od dana prijema rešenja Komisije za hartije od vrednosti o davanju saglasnosti na ova pravila.

Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objave na internet stranici Društva.

GENERALNI DIREKTOR

Dorđe Čanak